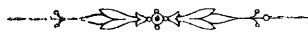

omringende landen, dan zouden wij juist over de afkomst der twee stammen in Zeeland kunnen oordeelen. Ik voor mij meen, dat de Domburger langhoofden in Zeeland de oudsten zijn, en dat in den Nehalennia-tijd, misschien zelfs tot 600 toe, de overige eilanden schier onbewoonbaar waren; dat dus hunne brachycephale bevolking later uit België of elders gekomen is, maar niet uit Walcheren. Waarom bevolkte Walcheren het overige Zeeland niet? Mij dunkt, omdat de industriëelen, die de eilanden in polders gingen omzetten, in de kloosters van België en Utrecht woonden, of als grondbezitters in Gent, Brugge, Dordrecht en den Haag; al die bedijkers zonden er werklui en boeren naar toe, en deze kwamen, dus, ook naar hetgeen de tegenwoordige spraak en volksgewoonten ons leeren, niet uit Walcheren. Dit neemt echter niet weg, dat die menschen overblijfsels kunnen geweest zijn van SASSE's Toeranen-type. Merkwaardig is het, dat er nog steeds in Zeeland een verplaatsing van Oost naar West geschiedt. Tusschen Walcheren en het land van Cadsant, dat langen tijd aan Vlaanderen behoorde, was wel steeds emigratie en immigratie, maar minder van Walcheren naar de eilanden. Steeds trekken er meer en meer industriëelen uit Noord-Brabant naar de steden en landbouwers uit Vlaanderen naar de hofsteden, terwijl de Zeeuwsche landbouwers zelden om verschillende redenen thans niet meer uit de overige eilanden naar Walcheren gaan, maar naar Grand Rapids, naar the Far West.

Wij hopen en vertrouwen, dat het SASSE vergund zal zijn het voetspoor zijns vaders te blijven volgen, en dat men hem behulpzaam moge zijn om goede bouwstoffen te verzamelen. Wij zijn tevreden met zijn proefschrift, dat hem veel tijd en studie heeft gekost en aan anderen den weg wijst, dien zij bewandelen moeten.

Middelburg, April.

Dr. J. C. DE MAN.

INGEZONDEN.

PARTUS ARTE PRAEMATURUS OF DIEETKUR?

De mededeeling van den Heer DONATH, deze vraag betreffende (*Nederl. Tijdschr. v. Geneesk.*, 2 Mei 1891), trok zoozeer mijn aandacht, dat ik aanleiding vond ook mijn ondervinding in deze mede te deelen.

Wie zou na den treurigen afloop zijner eerste kunstmatig opgewekte vroeggeboorte des Heeren DONATH's vrees voor verdere toepassing niet deelen?

Doch de Heer DONATH gaat te ver, wanneer hij uit dit ééne geval een algemeen geldige conclusie wil trekken en de kunstmatige vroeggeboorte brandmerkt als gevaarlijk in de private praktijk en slechts toepasselijk in

een goed ingericht ziekenhuis, waar aan alle eischen, om de mogelijkheid van infectie buiten te sluiten, kan worden voldaan.

Tegenover zijn ééne waarneming als afschrikwekkend voorbeeld, kan ik mij beroepen op een negental gevallen uit mijn private praktijk ter aanbeveling.

De indicatie werd steeds geleverd door sterke afplatting van het bekken en alle waarnemingen werden gedaan in een tijd, toen de antisepsis nog niet algemeen was ingevoerd 1868—1880.

Voor het eerst paste ik de invoering der bougie toe in 1868, na vriendelijke inlichting mij verstrekt door wijlen Prof. LEHMANN; het was bij een vrouw, welker drie voorafgegane graviditeiten waren geëindigd met de geboorten van doode kinderen; ditmaal werd haar een levend kind geboren; het kraambed beliep geheel normaal. Aangemoedigd door dit succes herhaalde ik de kunstbewerking later nog acht malen bij drie verschillende vrouwen, namelijk:

Vijf malen bij een vrouw, die bij voorafgegane baringen twee slecht ontwikkelde kinderen levend, doch vier beter ontwikkelde dood ter wereld bracht;

Eenmaal bij een eerstbarende, bij wie na mijn vergeefsche pogen de bougie door Prof. LEHMANN, werd ingebracht;

Eenmaal bij een vrouw, die slechts eenmaal van een levend, doch daarna viermaal van een dood kind was verlost, en eindelijk

Eenmaal bij een vrouw, die herhaaldelijk van doode kinderen was verlost, ten laatste slechts mogelijk na perforatie van den kinderlijken schedel.

Waar ik nu kan getuigen, dat in 8 van de 9 gevallen levende kinderen werden ter wereld gebracht 1) en het kraambed bij alle zonder uitzondering een volkomen normaal beloop had, daar heb ik zeker eenig recht om, in tegenstelling met den Heer DONATH, de opwekking van partus praematurus voor in de private praktijk wel aanwendbaar te verklaren.

De door mij gevolgde methode was zeer eenvoudig; een dikke bougie (geen catheter), met amandelolie bestreken, werd bij staande houding van de patiënte voorzichtig zoover ingebracht, dat slechts 2—3 cM. buiten het collum uitstaken; gedurende 10 minuten werd zij binnengehouden en dan verwijderd; vertoonde zich na één of twee etmalen nog geen reactie, dan werd dezelfde handeling herhaald, doch nu de bougie 15 min. in den uterus gelaten; had ook dit geen effect, dan werd zij ten derde malen ingevoerd bij liggende houding van de vrouw en ter plaatse gelaten, totdat zij door de weeën werd uitgedreven.

De combinatie der methoden van LEHMANN en KRAUSE gaf deze schoone resultaten. In deze methoden zijn min of meer ingrijpende veranderingen gebracht; ten deele worden geheel nieuwe operatiemethoden aangegeven. Wij mogen aannemen, dat deze wijzigingen over het algemeen verbeteringen zijn en dat heden beter resultaten zijn te verkrijgen dan voorheen.

---

1) Bij de primipara werd het kind na een langdurigen arbeid, tengevolge van zeer trage ontsluiting, doodgeboren; bij de in de tweede plaats genoemde vrouw stierf een levend geboren en zeer levensvatbaar kind tengevolge van omstrengeling door de navelstreng; te laat ontboden, vond ik bij mijn komst het kind reeds dood tengevolge van de onhandige hulp eener buurvrouw.

Wanneer ik naar mijn gegevens de door mij gevolgde methode, ook voor de particuliere praktijk, moest qualificeeren, dan zou ik zeggen, dat ze is: gemakkelijk, onpijnlijk, zeker, betrekkelijk snelwerkend en onschadelijk.

Ik wil uit mijn negen gevallen geen conclusie trekken; maar dat is zeker, dat de hongerkuur, een methode door PROCHOWNICK in 1889 weer opgedischt, deze attributen *niet* verdient.

Deze is wel gemakkelijk, nl. voor den medicus om voor te schrijven, doch zeer bezwaarlijk voor de vrouw; ze is in de hoogste mate onzeker; over haar snelheid van werking zullen wij zwijgen en ze is niet onschadelijk. Moge het vaak goed worden verdragen, het is zeker onverantwoordelijk een vrouw, en nog wel eene wie een partus, en waarschijnlijk een moeielijke partus, te wachten staat, door onthouding van voedsel zoozeer in haar algemeenen voedingstoestand achteruit te doen gaan, dat dit zelfs invloed heeft op de ontwikkeling van haar kind in utero. Velen, wier gezondheid op zoo geweldadige wijze, (en misschien wel bij herhaling) geknakt wordt, zullen voor langen tijd de schadelijke gevolgen daarvan ondervinden, en hoevelen zullen in een dergelijke uitputting des te eer een prooi worden van de meest te duchten ziekte, die ons allen, oud en jong, doorlopend bedreigt — de tuberculose?

De door mij gevolgde methode, die om haar gevaarlijkheid wordt verworpen, heeft mij resultaten geleverd, veel beter dan iemand van de onthoudingskuur zou durven verwachten.

Koedijk, Juni 1891.

M. N. MELCHIOR.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

NEW-YORK. — Onder den naam van „Total helplessness Pension bill” is bij het Congres der Vereenigde Staten een wet ingediend, waarbij onder anderen pensioen wordt toegekend aan hen, bij wie het gemis van een arm of been zóó nabij schouder of heup aanvangt, dat het dragen van een kunstlid onmogelijk is.

LONDEN. — Door Dr. ELLIOT wordt de bassorine pasta ter vervanging van de gelatine dringend in de dermatologische praxis aanbevolen. Met water, glycerine en dextrine in bepaalde verhoudingen vermengd, levert de bassorine een pasta, waarin de meest verschillende medicamenten kunnen ingelijfd worden.

PARIS. — De opinie der verschillende conseils généraux, door den Senaat over het al of niet wenschelijke der opheffing van het Officiat de Santé ingeroepen, is in het algemeen vóór de opheffing gestemd. Voor zooverre nu reeds blijkt, werd slechts door twee raden, en wel door die van la Lozère en van de Seine inférieure, het voortbestaan van het Officiat gewenscht.

— In de zitting der Académie van 8 September werd een kort debat over de „pathologie de la race Juive” gehouden. WORMS constateerde, dat in het Hôpital-Rothschild van 1865—1890 op 26 591 verpleegden slechts 77 gevallen van epilepsia vera bij Israëlieten waren geconstateerd. Deze verhouding is